

Sedem Bernardkovih

4.

Bernardek je skušal pozabiti na tistih sedem dni. Spravil jih je v kamrico globoko na dno srca in jih zagrnil z vsem mogočim, da ne bi kdo radovedno potrkal nanje in jih znova zbudil. Lotil se je z vnemo dela. Krojaškega ni bilo kaj prida, sem in tja nekaj krparije, le stari hribovci so še krenili k njemu. Kar je bilo mlajših, so se ga poslej izogibali. Skušal je najti izgovore, zakaj ne prihajajo k njemu, izmišljal si jih je celo vrsto, da bi mu ne bilo treba priznati tistega, kar ga je trapilo že od vsega začetka.

Tako se je bilo treba razgledati za drugačnimi opravki. Otroci so že gibali po svoje. Tisto okrog hiše in ubogo kozico so že opravili, kaj je ne bi. Potem je bil nekaj časa dober rednik gozd. Bile so gobe, bile so jagode. Hiteli so ko za stavo.

Bernardek je pa premišljeval po svoje.

»Treba bo začeti,« je dejal neke sobote zvečer. »Z doma boš moral, Tone. Jutri bom vprašal lazenskega Samotarja, če mu je res treba pastirja. Včeraj je nekaj pravil na Višavi. Jesti boš imel, lačen ravno ne boš, pri Samotarju je dober grunt, čeprav precej v hribih. Da, kruha in dobrega zraka bo dovolj in to je za prvo silo prav.«

»To leto bi še lahko počakali, ali ne?«

»No, seveda, vsakomur je težko. Tudi jaz nisem šel rad, ko sem bil tak kot ti. Pa jeseni bomo skušali na kak način spraviti Francka. Reveži smo sol te zemlje. Brez nas bi se svet usmradil. In dolgočasno bi postalo. Zato pa moramo od doma. Čim manj nas bo doma, laže bomo živeli. Z Andrejčkom pa ne moremo pričeti.«

»Če bi bilo kje bliže...«

»Tisto ni vse skupaj nič. Potem tičiš zmeraj doma. Čim dalje greš, bolje zate. Saj boš moral še marsikdaj stisniti zobe. Kaj pa imaš od tega, če zmeraj vidiš dom? Nekoliko cmerike. Ali misliš morebiti na kako doto? Kje smo še! Pol sveta boš lahko obredel, prej ko boš iz mene in bajte še kaj iztisnil!«

In pri tem je ostalo.

Bernardek je pri prvi maši vprašal Samotarja in ves vesel je prihitel domov, da sta se domenila. Naj pride že danes, je rekel. Tone je bil nekoliko presenečen, da pojde tako hitro, in je bil vse dopoldne nekoliko poparjen. Po kosilu sta pa začela z očetom pospravljati v nekako culo, kar bi potreboval in takrat je videl, da gre zares. Stopil je še enkrat po vrtu, prav do zadnjih skal je šel in gledal je k Baliževim. Potem se je prevzet od neke nemirne misli napotil v hlev in božal Beko. Naročal je bratom, kako naj jo hranijo in čuvajo. Bratje so prikimali, lazili so za njim, spremljali so ga, kamor je stopil.

Sredi popoldneva sta z očetom odšla. Pomahal je vsem šestim, ki so stali pred kočo in gledali za njima. Spočetka so nekaj klicali za njim, potem so se umirili, stali so nepremični in ju spremljali z očmi, dokler se nista izgubila za ovinkom.

Bil je lep dan in lahko bi strmela s ceste po široki dolini pred sabo, po polju, kakršna je bila njihova tiha želja, pa Tone je povešal glavo in Bernardek ga je skušal tolažiti:

»Kaj boš smrkal! To je že naša usoda. Nobene stvari ti ne bodo položili kar tako pred noge, za vsako se boš moral otepati s hudino in zvijačo. Revežu je to njegovo zdravje, da se mora toliko gnati, zato pa zlepa ne zbolí.

Jaz sem bil osem let star, ko sem šel zdoma in kar sem živ, se še nisem najedel belega kruha. Viš, pa me zato ne skrbi, bomo že nekako prerinili. Ko sem bil za pastirja, mi je pa bilo najbolje.«

Tone ni mogel dosti ugovarjati. Oče je lezel navkreber in pripovedoval, kako bodo vse uredili. Ves breg bodo počasi spremenili v vrt, to na vsak način. Zemlje imajo premalo. Potem bodo pogledali za kako njivo, najprej v najem, potem za kupčijo. Da, prva leta, ko je bil Tone še majhen, so imeli njivo v najemu, tisto Mežnarjevo, kjer je letos oves. Potem se je pa vse izmaličilo, marsikaj je prišlo vmes, nekaj prepiri in nekaj pijača, ni da bi človek govoril. Zdaj bo pa spet poskusil.

»Če boste imeli kaj dela,« je pripomnil sin.

No, da, to se razume. Pa zakaj bi ga ne imel? Da, nekateri nosijo h Krtini na Višavo. Seveda tudi Krtina mora živeti. Imajo vsekakor pravico, da si preberejo mojstra. Pa saj pozna ljudi, ko bo sila, se bodo vrnili k njemu.

»Letos tudi za veliko noč ni bilo kaj prida.«

»Seveda, letos je posebno leto. Letos res ni bilo.«

Bernardek je umolknil. Zdelo se mu je, da ne bo mogel prepričati fanta o možnosti lepe sreče. Sopla sta navkreber in si brisala čelo.

»Zdaj sva pa skoraj tam,« je rekel Bernardek po debeli uri hoje.

»Tista velika hiša v bregu je.«

Trajalo je še nekaj časa, da sta prilezla čez jarek na ono stran. Srdit pes je zarožljaj na dolgi verigi. Umaknila sta se mu in se približala hiši od druge strani.

Iz hiše je prišel tršat kmet. Nerodno in v zadregi je izbuljil oči in segel z roko v lase.

»Torej si prišel, Bernardek.«

»Prišel,« je prikimal Tomaž. »To je pa fant.«

»Pripraven je videti,« je mrmral kmet. »Toda čuj, premislil sem si. Vso pot sem računal in zdaj vidim, da mi prav za prav ni treba pastirja. Prezgodaj sem ti obljubil. Saj ne boš hud.«

Bernardek se je presenečen zagledal v Samotarja, ustnice so se mu skrivile, potem se je ozrl po sinu. Tone je odprl usta in čelo se mu je nagubalo.

»To se samo šališ, Martin. Vidiš, kakšno pot sva napravila.«

»Prav zato mi je hudo. Pa premislil sem si in ne morem.«

Bernardek je povetil glavo. Nekaj časa so vsi trije molčali. Oče in sin sta stala ko pred sodnikom. Nato je Tomaž počasi spravil iz sebe:

»To te je gotovo kdo nagovoril, sam od sebe nisi nikdar mislil tako. Najbrž so ti rekli, da mojega nikar.«

»No, da, kaj bi skrivala! Pravijo, da si bil zaprt, ne?«

»Bil,« je dahn timer Bernardek.

»Viš, nič ne rečem, da bi fanta ne vzel. Morda si tudi nedolžen. Pa če so te zaprli, so že morali imeti kak vzrok. In pri nas se tega zmeraj bojimo, zmeraj je vse na stežaj odprto in kdor bi začel odnašati, bi lahko spravil s poti pol grunta, prej ko bi opazili.«

»Tako, tako, zaradi tistih sedmih dni...«

»Naj bo pa zaradi tistih sedmih dni! Ampak drugače bova še zmeraj prijatelja in če se bo kdaj izkazalo, da si bil po nedolžnem zaprt, kar pridi s fantom. Za poštenega človeka se zmeraj najde kak prostor.«

Bernardek je težko sopel, Tone je pa mračno gledal predse. Ko je Samotar nehal govoriti, sta se tiho obrnila, da bi odšla.

»Čakajta, pila in jedla bi vseeno lahko, pošteno sta se upehala.«

»Bova že prišla do doma,« se je oglasil Tone, Bernardek pa nič.

Potem sta molčala, dokler nista prišla do hoste. Tam je Bernardek nenadoma sedel kraj pota in Tone je ugledal v njegovih očeh solze. Oče je naglo zakril obraz z rokami, nato je dejal:

»Malo lahko počivava, ne?«

Tone je legel kraj njega in zagledala sta se po širokih bregovih, po smrekovih in bukovih gozdovih in mislila vsak svoje. Ko sta se vzdigovala, je dejal oče utrujeno:

»Tako ne bomo prišli nikamor naprej. Kdor je že kradel, saj ni vedel, koliko hudega nam je napravil. Zdaj pa vem, da mi zato ne nosijo več dela. Najbolje, če sploh neham, ali ne?«

»Baliževi so,« je menil Tone suho.

»To boš moral dokazati.«

»Bom pa,« je menil fant trdo.

»Hudo bo z nami. Revež se opeče, kamor seže.«

Ropotala sta po bregu in vsa upehana sta prišla v mraku do doma. Otroci ni bilo ne pred kočo ne v koči. Šla sta gledat, stali so ob potu in strmeli čez vrt na Baliževo stran.

»Kaj pa imate?«

»Tam sta prišla stric in teta,« je pravil Francek, »in godbo imajo, táko, da se navije in sama igra.«

»To je gramofon,« je pokimal Bernardek.

»Zdaj pa pojejo in plešejo.«

Skozi drevje se je razlegala razposajena popevka. Toneta in Bernardka se je dotaknilo čudno neprijetno. Zganila sta se in povlekla otroke s seboj v kočo. Zdaj so šele opazili, da se je Tone vrnil.

»Ali ne boš pri Samotarju?«

»Ne, bom še nekaj časa doma,« je rekel Tone kratko.

Stric in teta se od Baliževih kar nista mogla ločiti. Ostala sta v hiši in dan za dnem je vriskal gramofon. Da bi kaj delali, tega pri Bernardkovih niso opazili. Včasih sta z vsemi Baliževimi polegala v travi. Otroci so prežali, kdaj se bo oglasil gramofon. Bernardka in Toneta je pa mučila druga misel. Včasih sta se spogledavala, zvečer je pa zmeraj zapiral Tone kozji hlev. Zapahnil ga je trdno in položil ob vrata še različno brkljarijo, da bi čim bolj zaropotalo, če bi kdo poskušal k Beki. Potem je vso noč poslušal, če se bo kaj oglasilo. Slišal je udarce višavskih zvonov, včasih mu je veter prinesel na uho šumenje vode pod bregovi, slišalo se je tudi zategnjeno petje fantov, okoli koče je pa bilo mirno. V gozdu se je oglašal lisjak, zdaj pa zdaj je zacvilila divjačina — ljudi pa ni bilo čuti.

(Dalje.)